

Vrienden van de motortorpedoboot T38

Artillerie op de T38

Het kanon op de T38 is een zg. "40/36-er" (Bofors 40 mm snelvuurkanon, modeljaar 1936). Dit stuk geschut werd aan de motortorpedoboten toegevoegd tot en met de T32 serie, die werd gebouwd in het begin van de jaren -50. De oudere MTB's hadden 20 mm snelvuurkanonnen of slechts mitrailleurs, maar aangezien de T-32 een groter type boot was dan de vroegere boten, kon dit laatste type worden uitgerust met het modernere 40 mm kanon. De 40/36 was het eerste volautomatische kanon ter wereld en werd tevens het meest verkochte kanon ter wereld. Volgens sommige mensen had dit grote betekenis voor de afloop van de Tweede Wereldoorlog.

De meeste van onze oorlogsschepen werden in die tijd uitgerust met zulke stukken geschut. Het kanon was eigenlijk bedoeld als luchtafweer maar kon vanzelfsprekend ook worden gebruikt tegen doelen op het water.

De vuursnelheid was 120 schoten per minuut en de maximale schootsafstand was ca. 10.000 meter. Het hele stuk weegt ca. 1,2 ton. De bezetting was vier man; geschutsbevelhebber / leider, elevator (hoogrichter), bakser (zijrichter) en een geschutslader, die tevens geschutstechnicus was. In tegenstelling tot modernere stukken werd de 40/36-er uitsluitend met de hand gericht, hetgeen inhield, dat de gehele bezetting ter plaatse diende te zijn om alles te laten fungeren.

De taak van beide richters was om het doel de hele tijd (letterlijk) in het vizier te houden. Dit was echter niet altijd zo eenvoudig op een zo beweeglijk platform als een MTB. De mensen die weleens op de T38 hebben meegevaren kunnen zich dat wellicht voorstellen.

Na het openen van het vuren regelde de vuurleiding m.b.v. een corrector de vizierinstellingen, afhankelijk van waar de eerste schoten lagen ten opzichte van het doel. Hoe en waar de schoten lagen kon hij precies zien, doordat er met lichtspoor werd geschoten. Van de brug werden de doelen en vuurorders aan de vuurleiding doorgegeven via de telefoon.

De vuurleiding kon vuren met behulp van een voetpedaal. Aangezien de beide richters niet de beschikking hadden over een telefoonverbinding was het niet altijd zo eenvoudig met elkaar te communiceren vanwege het gebulder van de motoren en de hoge vaartwind. Vaak gebeurde de communicatie d.m.v. een klap op de rug en wijzen.

De munitie was opgeslagen in de achterpiek, dagvoorraad in een kast aan dek alsmede in schappen bij het geschut. De munitietransporten aan boord werden verzorgd door de machinist, die vrij van wacht was. Deze was vrijwel altijd aan dek.

Het was van het grootste belang, dat de geschutsbemanning goed op elkaar was ingespeeld, zodat alles kon fungeren, zoals dat moest. Daarom oefenden de geschutsbemanningen reeds met elkaar voordat ze aan boord waren geplaatst. Dit oefenen gebeurde op speciale scholen aan de wal, in een speciale koepel, waarvan er een stond in Berga en een in Karlskrona.

Het geschut stond op een beweeglijk platform en als doel werden gefilmde vliegtuigen, die in de aanval waren, gebruikt. De film werd geprojecteerd tegen de binnenzijde van het dak van de koepel. Helaas bestaan de projectie-installaties niet langer maar de gebouwen staan er nog wel. In Karlskrona bijvoorbeeld, op "Bataljon af Trollen", staat tegenwoordig een planetarium van de krijgsschool in de koepel voor schietoefeningen.

De koepel is oorspronkelijk dus niet gebouwd als planetarium, hetgeen velen wellicht denken.

Als in het midden van de 50-er jaren nieuwe MTB's worden gebouwd, was het wenselijk om deze schepen uit te rusten met het nieuwe en modernere type m/48 40 mm geschut.

Zo'n stuk werd voor proef later ook op de T35 en de T41 gebouwd. Deze stukken geschut bleken echter te zwaar voor de schepen. Op de T42 modellen behield men dus daarom de 40/36 –er.

Voor de zekerheid dienen we er wellicht op te wijzen, dat het geschut op de T38 tegenwoordig een museumstuk is. Het is dus niet langer mogelijk om er echt mee te vuren, omdat enkele vitale delen zijn uitgebouwd en weggenomen.

De groen geschilderde patronen, die bij het kanon zijn geplaatst, zijn z.g. "blinde patronen". Dit model werd vroeger gebruikt tijdens laadoefeningen.

Lars Nilsson

Vertaling: D. Hitz